

Albert Camus despre scris și despre importanța încăpățânării în munca de creație

MARIA POPOVA

Albert Camus despre scris și importanța încăpățânării în munca creativă: Albert Camus despre scris și importanța încăpățânării în munca creativă.

La trei ani după ce a devenit al doilea cel mai tânăr laureat al Premiului Nobel, acordat pentru o literatură care "luminează cu seriozitate lucidă problemele conștiinței umane", Albert Camus (7 noiembrie 1913-4 ianuarie 1960) a murit într-un accident de mașină, având în buzunar un bilet de tren nefolositor. Scrierile pe care le-a lăsat în urmă - despre cheia tăriei de caracter, despre creativitate ca rezistență, despre antidoturile la absurditatea vieții, despre fericire ca obligație morală a noastră - dăinuie ca o mărturie vie a convingerii lui Mary Shelley că "prin cuvinte se duce marea luptă a lumii, acum, în aceste vremuri civilizate, prin cuvinte".

Albert Camus

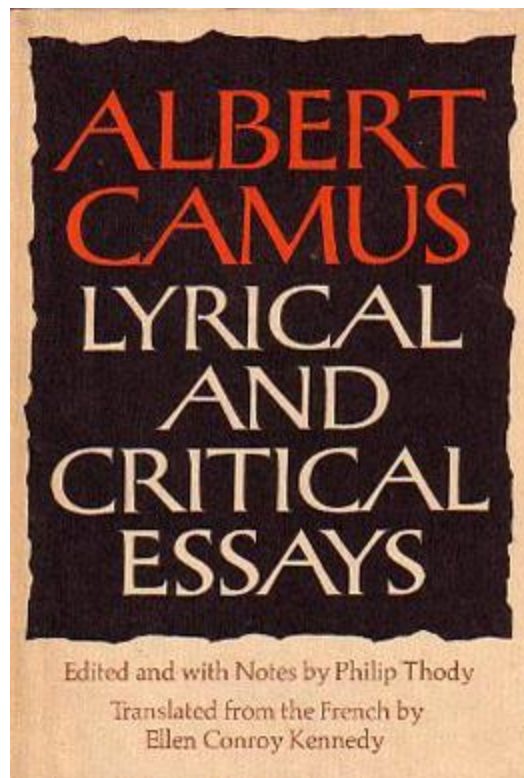
Camus și-a abordat un direct punctul de vedere asupra scrisului într-un eseu din 1943 despre genul roman, inclus în volumul său cu totul indispensabil *Eseuri lirice și critice*.

El reflectează:

"Nu este vorba de un roman de dragoste:

Trebuie să fii două persoane atunci când scrii... Marea problemă este să traduci ceea ce simți în ceea ce vrei să simtă ceilalți. Spunem că un scriitor este rău atunci când se exprimă cu referire la un context interior pe care cititorul nu-l poate cunoaște.

Scriitorul mediocru este astfel determinat să spună tot ce-i place ".

Într-un sentiment pe care James Baldwin îl va prelua în sfaturile sale despre scris, insistând că "dincolo de talent se află toate cuvintele obișnuite: disciplină, dragoste, noroc, dar mai presus de toate, rezistență", Camus observă că orice efort creativ cere de la noi "o anumită constanță a sufletului și o cunoaștere umană și literară a sacrificiului".

El scrie:

Cineva care l-a întrebat pe Newton cum a reușit să își construiască teoria sa, ar putea răspunde: "Nu, nu, nu: "Gândindu-se tot timpul la ea". Nu există măreție fără un pic de încăpățânare.

La aproape un secol după ce Ceaikovski a afirmat că "un artist care se respectă nu trebuie să își încrucișeze mâinile sub pretextul că nu are chef", Camus adaugă: "Nu trebuie să te lași învins:

Marile romane... dovedesc eficacitatea creației umane. Ele te conving că opera de artă este un lucru uman, niciodată suficient de uman, și că creatorul ei se poate lipsi de dictatele de sus. Operele de artă nu se nasc în sclipiri de inspirație, ci într-o fidelitate zilnică”.

Notă

Există multe sfaturi excelente despre scris de la Mary Oliver, Rachel Carson, Maya Angelou, George Saunders, John Steinbeck și Ernest Hemingway, apoi revedeți frumoasa scrisoare de recunoștință pe care Camus i-a trimis-o profesorului său din copilărie la scurt timp după ce a primit Premiul Nobel.

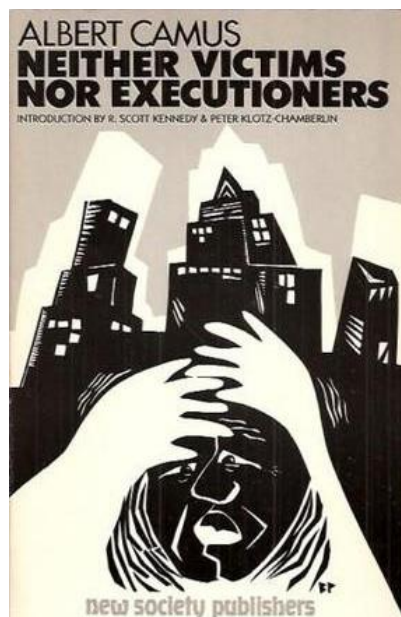
MARIA POPOVA

Nici victime, nici călăi: Albert Camus despre antidotul la violență

"Progresul nu este niciodată permanent, va fi mereu amenințat, trebuie să fie redobândit, reafirmat și reimaginat dacă vrea să supraviețuiască", scria Zadie Smith în spectaculosul său eseu despre optimism și disperare. Cu șaptezeci de ani mai devreme, imediat după încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, un alt geniu al vremurilor a abordat această situație dificilă și întrebarea

care o însoțește, cum arată reimaginarea progresului, în timp ce privim viitorul de pe platforma precară a prezentului.

În noiembrie 1946, cu un deceniu înainte de a deveni al doilea cel mai tânăr laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, care i-a fost acordat pentru o lucrare care "luminează cu seriozitate și clarviziune problemele conștiinței umane din zilele noastre", Albert Camus (7 noiembrie 1913 - 4 ianuarie 1960) a scris o serie de scurte eseuri pentru jurnalul Rezistenței franceze, care au fost publicate mai târziu sub titlul Nici victime, nici călăi: *An Ethic Superior to Murder*.

Albert Camus, 1946 (Fotografie: Cecil Beaton)

La începutul războiului, Camus s-a gândit la ce înseamnă să ai tărie de caracter în vremuri dificile. Acum, la sfârșitul sumbru al acestuia, el examinează ce este nevoie pentru a menține această tărie și a o face moștenire pentru generațiile viitoare în urma unei slăbiciuni morale extreme la nivelul unei întregi civilizații. El își începe

ultimul episod al seriei, intitulat "Către sociabilitate", cu o cercetare a interacțiunii vitale dintre rațiune și emoție în incitarea mișcărilor care aduc schimbarea socială:

Da, trebuie să ne ridicăm vocea. Până în acest moment, m-am abținut să fac apel la emoție. Suntem sfâșiați de o logică a Istoriei pe care am elaborat-o în toate detaliile - o plasă care amenință să ne sugrume. Nu emoția este cea care poate tăia în plasa unei logici care a mers până la absurd, ci doar rațiunea care poate întâlni logica pe teren propriu. Dar nu aș vrea să las impresia, în concluzie, că orice program pentru viitor se poate descurca fără puterile noastre de iubire și indignare. Știu foarte bine că este nevoie de un prim motor puternic pentru a-i pune pe oameni în mișcare și că este greu să te arunci într-o luptă ale cărei obiective sunt atât de modeste și în care speranța are doar o bază rațională - și cu greu chiar și aceasta. Dar problema nu este cum să antrenăm oamenii; dimpotrivă, este esențial ca ei să nu fie antrenați, ci mai degrabă să fie făcuți să înțeleagă clar ce fac.

Într-un sentiment pe care avea să-l fermenteze mai târziu în afirmația că "adevărata generozitate față de viitor constă în a da totul prezentului", Camus contracarează ideea periculoasă că prezentul trebuie să fie făcut o jertfă de sacrificiu pentru un viitor ideal abstract:

A salva ceea ce poate fi salvat pentru a deschide un fel de viitor - acesta este motorul principal, pasiunea și sacrificiul care se cere. Ne cere doar să reflectăm și apoi să decidem, în mod clar, dacă soarta omenirii trebuie să fie și mai mizerabilă pentru a atinge scopuri îndepărtate și obscure, dacă ar trebui să acceptăm o lume plină de arme în care fratele ucide fratele; sau dacă, dimpotrivă, ar trebui să evităm vărsarea de sânge și mizeria pe cât posibil, pentru a oferi o șansă de supraviețuire generațiilor următoare mai bine echipate decât noi.

Cu un deceniu înainte de a întinde o mână caldă dincolo de Cortina de Fier a Războiului Rece în frumoasa sa scrisoare de solidaritate interculturală către Boris Pasternak, Camus scrie:

Art by Eugenio Carmi from *The Three Astronauts*, Umberto Eco's vintage semiotic children's book about world peace

Ni se cere să iubim sau să urâm o astfel de țară și un astfel de popor. Dar unii dintre noi simt prea puternic umanitatea noastră comună pentru a face o astfel de alegere. Cei care iubesc cu adevărat poporul rus, în semn de recunoștință pentru ceea ce nu a încetat niciodată să fie - acel ferment al lumii despre care vorbesc Tolstoi și Gorki - nu-i doresc succese în politica de putere, ci mai degrabă vor să-i scutească, după chinurile trecutului, de o nouă și chiar mai teribilă sângerare. La fel și în cazul poporului american și al popoarelor din nefericita Europă. Acesta este genul de adevăr elementar pe care riscăm să îl uităm în mijlocul pasiunilor furioase ale timpului nostru.

Cu cinci ani înainte ca Hannah Arendt să considere singurătatea ca fiind terenul comun al terorii și modul în care dictatorii se folosesc de izolare ca armă de opresiune în propria sa autopsie a celui de-al Doilea Război Mondial, Camus adaugă:

Da, frica și tăcerea și izolarea spirituală pe care o provoacă sunt cele care trebuie combătute astăzi. Iar sociabilitatea ("le dialogue") și intercomunicarea universală a oamenilor sunt cele care trebuie apărute. Sclavia, nedreptatea și minciuna distrug această comunicare și interzic această sociabilitate; și astfel trebuie să le respingem.

Exact patruzeci de ani mai târziu, în magnificul său discurs de acceptare a Premiului Nobel pentru Pace, Elie Wiesel, supraviețuitor al Holocaustului, avea să se facă ecoul lui Camus și să insiste asupra faptului că "tăcerea îl încurajează pe cel care îl chinuiește, niciodată pe cel chinuit".

La o jumătate de secol după ce Tolstoi a afirmat în corespondența sa uitată cu Gandhi despre violență și natura umană că "dragostea este singura cale de a salva omenirea de relele sale", Camus susține că

încadrarea violenței din prezent ca un rău necesar a ceea ce va fi în cele din urmă "Istoria" este un grav deserviciu adus posterității:

Națiunile moderne sunt conduse de forțe puternice pe drumurile puterii și dominației. Nu voi spune că aceste forțe ar trebui să fie încurajate sau că ar trebui obstrucționate. Ele abia au nevoie de ajutorul nostru și, pentru moment, râd de încercările de a le împiedica. Ele vor continua, deci, să continue. Dar voi pune doar această întrebare simplă: ce se întâmplă dacă aceste forțe ajung într-o fundătură, dacă logica Istoriei, pe care se bazează atât de mulți, se dovedește a fi un testament? Dacă, în ciuda a două sau trei războaie mondiale, în ciuda sacrificiului mai multor generații și a unui întreg sistem de valori, nepoții noștri - presupunând că vor supraviețui - nu se vor afla mai aproape de o societate mondială? S-ar putea ca supraviețuitorii unei astfel de experiențe să fie prea slabi pentru a-și înțelege propriile suferințe. Din moment ce aceste forțe se desfășoară de la sine și din moment ce este inevitabil ca ele să continue să o facă, nu există niciun motiv pentru care unii dintre noi să nu își asume sarcina de a menține în viață, prin perspectiva istorică apocaliptică care se întinde în fața noastră, o gândire modestă care, fără a pretinde că va rezolva totul, va fi în permanență pregătită să dea un sens uman vieții de zi cu zi. Esențial este ca oamenii să cântărească cu atenție prețul pe care trebuie să-l plătească.

La un an după ce a contemplat cele trei antidoturi la absurditatea vieții, Camus își încheie eseul cu un puternic memento că ne alegem viitorul prin acțiunile noastre din prezent - și că violența este o alegere, la fel ca și contrapunctul ei:

Tot ce cer este ca, în mijlocul unei lumi ucigașe, să acceptăm să reflectăm asupra crimei și să facem o alegere. După aceea, îi putem distinge pe cei care acceptă consecințele de a fi ei înșiși criminali sau complici ai criminalilor și pe cei care refuză să facă acest lucru cu toată forța și ființa lor. Din moment ce această linie de demarcație teribilă există cu adevărat, va fi un câștig dacă va fi marcată clar. Pe întinderea celor cinci continente, de-a lungul anilor următori, se va desfășura o luptă fără sfârșit între violență și persuasiune prietenoasă, o luptă în care, desigur, prima are de o mie de ori mai multe șanse de reușită decât cea de-a doua. Dar am susținut întotdeauna că, dacă cel care își bazează speranțele pe natura umană este un prost, cel care renunță în fața circumstanțelor este un laș. Și, de acum înainte, singura cale onorabilă va fi să mizez totul pe un pariu formidabil: că vorbele sunt mai puternice decât munițiile.

Completați Nici victime, nici călăi cu Camus despre fericire, disperare și iubirea de viață, conștiință, cea mai importantă întrebare a existenței și ce înseamnă cu adevărat să fii rebel, apoi reveniți la Rebecca Solnit despre rezistența la defetismul disperării facile și la Toni Morrison despre sarcina artistului în vremuri tulburi.